

GUIA DIDÀCTICA

DOGMA

Puntmoc & Daniel J. Meyer

DOGMA

DOGMA ÉS UNA PEÇA DE TEATRE FÍSIC I GESTUAL ON S'HI BARREGEN ELEMENTS, RECURSOS I PROPOSTES ESCÈNIQUES DE TOT TIPUS, MIJANÇANT EL COS, LA VEU I L'HUMOR. ELS PROTAGONISTES EXPLORARAN ALLÒ QUE ANOMENEM "DOGMATISMES", ÉS A DIR, AQUELLES ESTRUCTURES DE PODER (SEMÀNTIQUES, FÍSQUES, CORPORALS I MENTALS) QUE LIMITEN LA NOSTRA EXPERIÈNCIA QUOTIDIANA.

A QUI VA ADREÇADA?

En relació als continguts de la peça. i al plantejament curricular de Secundària i Batxillerat, aquesta peça està especialment adreçada a alumnes d'entre 14-18 anys (tercer i quart d'ESO, així com als alumnes de batxillerat).

A QUINS CONTINGUTS FA REFERÈNCIA ?

- Els sistemes d'opressió.
- La por, l'esperança i la llibertat.
- L'amistat, l'ajuda mútua i la cooperació.
- El llenguatge no verbal.
- L'expressió física i corporal.

A QUINES COMPETÈNCIES FA REFERÈNCIA ?

- Àmbit social.
- Cultura i valors.
- Personal i social.

ACTIVITAT I

EL DOGMA ÉS UNA QÜESTIÓ CORPORAL. INTERPRETEM.

Més enllà de la seva naturalesa mental i abstracta, els dogmatismes troben en el cos l'espai ideal per a manifestar-se. La manera en com ens movem, ens relacionem, ens expressem corporalment està, en major o menor mesura, esbiaixada per diverses estructures dogmàtiques. Accions com vestir-se d'una manera o altra, expressar les nostres emocions en públic (o no fer-ho) es desenvolupen en relació a una sèrie de dogmatismes que en limiten o condicionen la seva expressió i adequació. En aquesta activitat, pensada com si fos un taller d'interpretació escènica, treballarem l'expressió teatral, l'expressió dels dogmes en el cos, així com les causes i les conseqüències.

ESTRUCTURA:

Cooperativa.

DIRIGIDA A:

Alumnes de tercer, quart d'ESO i batxillerat.

MATERIAL:

Espai diàfan (gimnàs, patí, aula buida, etc.).

OBJECTIUS:

- Contribuir al desenvolupament de l'esperit crític.
- Treballar cooperativament.
- Reflexionar sobre la dimensió social i humana de l'individu.
- Reflexionar sobre la nostra experiència col·lectiva.
- Expressió física i corporal.
- Treballar el llenguatge escènic.
- Desenvolupar consciència escènica.

DESENVOLUPAMENT:

- 1- Escalfament grupal (explorem cos, cara, distribució espacial, etc.)
- 2- Per grups, farem una exploració de cada dogmatisme que se'ns ocorri: com es manifesta corporalment? Emet sons? Es mou molt o poc? És agressiu o passiu?
- 3- Finalment, farem una posada en comú de tots els grups.

Atenció a la diversitat:

Els actors poden facilitar recursos per tal d'aportar exemples.

ACTIVITAT 2

LA LLISTA NEGRA

D'entrada, el títol de l'obra ja ens dóna alguna pista sobre el seu contingut. Els dogmatismes són estructures semàntiques, físiques, socials, econòmiques, culturals i religioses que articulen i delimiten la nostra experiència quotidiana. De dogmes n'hi ha molts i de molts tipus. En aquesta activitat farem una exploració individual i col·lectiva sobre els dogmes que vivim i sentim més a prop.

ESTRUCTURA :

Dos temps: individual i cooperativa, grups de tres i quatre alumnes

DIRIGIDA A :

Alumnes de tercer, quart d'ESO i batxillerat.

MATERIAL :

Material per escriure i anotar.

OBJECTIUS :

- Contribuir al desenvolupament de l'esperit crític
- Treballar cooperativament.
- Reflexionar sobre la dimensió social i humana de l'individu.
- Reflexionar sobre la nostra experiència col·lectiva.

DESENVOLUPAMENT:

1- De manera individual anotem en una llista aquells dogmes, pensaments, accions i experiències col·lectives i individuals que imiten, condicionen o esbiaixen la nostra experiència quotidiana (si ho volem, poder fer servir el recurs de la llista, per tal de poder classificar-ne la rellevància).

2- Per grups, farem una posada en comú d'aquestes llistes, comparant-les i contrastant-ne el significat. Procurem establir un clima d'aula relaxat i distès, fent servir el diàleg com a eina per intercanviar idees i arguments.

3- Finalment, farem una posada en comú de tots els grups i n'establirem una relació espacial (hi ha certs dogmatismes que es manifesten de manera més evident en determinats espais: l'institut, el carrer, la casa, etc.).

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT:

Procurarem establir una distribució d'aula i grups justa, heterogènia i equitativa. Els actors poden aportar exemples i recursos.

ACTIVITAT **3**

CREA EL TEU MONSTRE

(Activitat d'interpretació).

Els personatges de l'obra semblen fugir, enfrontar-se i barallar-se amb un ésser o entitat que, constantment, els agredeix limitant-los la llibertat de moviments. Aquest monstre sembla tenir cos i consciència pròpia. Qui o què creieu que és?

ESTRUCTURA :

Cooperativa, grups de 5 alumnes; 60 minuts.

DIRIGIDA A :

Alumnes de tercer i quart d'ESO.

MATERIAL :

Espai diàfan (aula buida, sala d'actes, pati o gimnàs).

OBJECTIUS :

- Contribuir al desenvolupament de l'esperit crític
- Treballar cooperativament.
- Reflexionar mitjançant el cos i l'espai.
- Treballar l'expressió física i corporal.
- Prendre consciència escènica
- Treballar els llenguatges no verbals.

DESENVOLUPAMENT :

Dividim la classe en grups de cinc alumnes (procurant que la distribució sigui el més heterogènia possible).

OPCIÓ 1 :

1-A l'obra el "monstre" o l'entitat no apareix mai (personatge absent, no escenificat). Com us l'imagineu? És gran o petit? Dòcil o agressiu? És un monstre abstracte o amb cos?

2-Per grups imaginarem les característiques físiques d'aquest monstre absent i en definirem els gests, els moviments, els sons, etc. Els actors guiaran en tot moment mitjançant recursos i tècniques pròpies del teatre gestual als alumnes.

3-Elaborem una desfilada de monstres (cada grup representa, per torns, els aspectes que caracteritzen el monstre que han imaginat). Els comparem: Són iguals? En què es diferencien?

OPCIÓ 2 :

Per grups, imaginarem i crearem mitjançant les tècniques del teatre físic i textual el nostre propi monstre. Ho podem fer de diverses maneres: crear-lo de manera activa (és a dir, interpretant el monstre) o de manera negativa (reaccionant a un monstre que mai apareix de manera directa).

Finalment, i amb l'ajuda dels actors, farem una posada en escena per grups i un posterior debat.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT:

- Procurarem establir una distribució d'aula i grups justa, heterogènia i equitativa.
- Els actors poden aportar exemples i recursos.

ACTIVITAT 4

CONDICIONANTS I LÍMITS

Tal i com hem vist, els tres personatges de l'obra veuen la seva llibertat de moviment i acció limitada i condicionada per un ésser/entitat. Ara, per grups, intentarem treure'n l'entrellat i descobrir qui o què és aquest enemic que constantment limita i condiona la llibertat dels protagonistes.

ESTRUCTURA :

Cooperativa, grups de 5 alumnes: 60 minuts.

DIRIGIDA A :

Alumnes de tercer i quart d'ESO, i primer de batxillerat.

MATERIAL :

Cartolines, colors, bolígrafs, retoladors, dispositius mòbils i ordinadors.

OBJECTIUS :

- Contribuir al desenvolupament de l'esperit crític.
- Treballar cooperativament.
- Reflexionar mitjançant l'escriptura, el diàleg i l'expressió artística.
- Elaborar una síntesi de l'activitat mitjançant recursos TIC i TAC.

DESENVOLUPAMENT :

1-Dividim la classe en grups de cinc alumnes (procurant que la distribució sigui el més heterogènia possible).

2-Distribuïm a cada grup una cartolina i material per a escriure i/o dibuixar.

3-Proposem que cada grup dibuixi, descrigui o il·lustri de la manera que cregui convenient una llista d'elements, persones, nocions, pensaments, accions, etc.. que puguin ser considerades com a dogmes o dogmatismes (i que, per tant, limitin o condicionin la nostra voluntat d'acció i pensament).

4-Posada en comú per grups, procurant una participació equitativa i equilibrada.

5-Amb el material recopilat, passarem a crear un vídeo on es reuneixin tots aquests elements dogmàtics.

6-Finalment, debatrem i imaginarem tots junts l'origen, la causa i els efectes d'aquests dogmatismes.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT:

- No cal escriure gaire: podem optar per dibuixar els conceptes i les nocions.
- Elaborar els grups de manera justa i atenent a les particularitats del grup.
- El/la docent referent pot fer un cop de mà per tal de garantir un accés igual i equitatiu als materials, així com al contingut de l'activitat.
- Establir un clima d'aula relaxat, desenfadat i sense exigències acadèmiques.

ACTIVITAT 5

LA NOCIÓ DE LLIBERTAT

L'obra planteja una qüestió importantíssima, com és la noció de llibertat. Els personatges cerquen, constantment, la manera de ser "lliures" en un context on aquesta llibertat es mostra de manera intermitent i regulada per una entitat o ésser que en marca els límits i l'experiència.

ESTRUCTURA :

Cooperativa, grups de 4 alumnes: 60 minuts.

DIRIGIDA A :

Alumnes de Filosofia (1r i 2n de batxillerat)

MATERIAL :

Fulls blancs, bolígrafs, ordinador i projector.

OBJECTIUS :

- Contribuir al desenvolupament de l'esperit crític
- Treballar cooperativament.
- Reflexionar mitjançant l'escriptura, el diàleg i l'expressió artística.
- Lectura de textos filosòfics
- Debat i diàleg filosòfic (emprant arguments).

DESENVOLUPAMENT :

- 1- Dividim la classe en grups de quatre alumnes (procurant que la distribució sigui el més heterogènia possible).
- 2- Distribuïm a cada grup el material necessari per escriure.
- 3- Mitjançant el projector, exposarem als alumnes el següent text sobre la llibertat i formularem una sèrie de preguntes al respecte.
- 4- Posada en comú per grups, procurant una participació equitativa i equilibrada.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT:

- Si fos convenient, adaptarem la llargada del text.
- Podem facilitar a l'alumnat una llista de definicions, conceptes i paraules per tal de fer més comprensible el text.
- Procurarem establir una distribució d'aula i grups justa, heterogènia i equitativa.

Capítol quart:

“dels límits de l'autoritat de la societat sobre l'individu”

On està, doncs, el just límit de la sobirania de l'individu sobre si mateix? On comença l'autoritat de la societat? Quina part de la vida humana ha de ser atribuïda a la individualitat i quina part a la societat?

Cadascuna d'elles rebrà la seva deguda part, si posseeix la que li interessa d'una manera més particular. La individualitat ha de governar aquella part de la vida que interessa principalment a l'individu, i la societat aquell àmbit que interessa principalment a la societat.

Encara que la societat no estigui fundada sobre un contracte, i encara que de res serveixi inventar un contracte per deduir d'ell les obligacions socials, no obstant això,

tots aquells que reben la protecció de la societat li deuen quelcom per aquest benefici. El simple fet de viure en societat imposa a cadascú una certa línia de conducta cap als altres. Aquesta conducta consisteix, primer, en no perjudicar els interessos dels altres, o més aviat, certs interessos que, sigui per una disposició legal expressa, sigui per un acord tàcit, han de ser considerats com a drets; segon, a prendre cadascú la seva part (que ha de fixar-se segons principi equitatiu) dels treballs i els sacrificis necessaris per defensar a la societat o als seus membres de qualsevol dany o vexació.

La societat té el dret absolut d'imposar aquestes obligacions a què voldrien prescindir d'elles. I això no és tot el que la societat pot fer. Els actes d'un individu poden ser perjudicials als altres, o no prendre en consideració suficient el seu benestar, sense arribar fins a la violació dels seus drets constituïts. El culpable pot llavors ser

castigat per l'opinió amb tota justícia, encara que no ho sigui per la llei. Des del moment que la conducta d'una persona és perjudicial als interessos d'una altra, la societat té el dret de jutjar-la, i la pregunta sobre si aquesta intervenció afavorirà o no el benestar general es converteix en tema de discussió. Però no hi ha ocasió de discutir aquest problema quan la conducta d'una persona no afecta més que als seus propis interessos, o als dels altres en quant que ells ho volen (sempre que es tracti de persones d'edat madura i dotades d'una intel·ligència comuna). En tals casos hauria d'existir llibertat completa, legal o social, d'executar una acció i d'afrontar les conseqüències. [...]

Si la societat deixa que gran nombre dels seus membres creixin en un estat d'infància prolongada, incapaços de ser impulsats per la consideració racional de motius llunyans, ella mateixa haurà d'acusar-se de les conseqüències.

Armada, no sols amb tots els poders que l'educació disposa, sinó també amb tots els ascendents que l'autoritat d'una opinió establerta exerceix sobre els esperits poc capaços de jutjar per si mateixos, i ajudada per les penalitats naturals que graviten sobre qualsevol que s'exposi al menyspreu i disgust dels qui li coneixen, la societat no ha de reclamar per a si el poder de dictar mandats i obligar a obediència, en allò que afecta els interessos personals dels individus; doncs, segons totes les regles de la justícia i de la política, l'apreciació d'aquests interessos haurien de pertànyer als que han de suportar les conseqüències d'ells.

John Stuart Mill: Sobre la llibertat (1985)

Projecte educatiu dissenyat per:

Adrià Alvarez Blasco (1994).

Professor de filosofia i doctorat en filosofia
aplicada per la Universitat de Barcelona.

Actualment compagina la seva tasca docent a l'ensen-
yança pública amb la investigació acadèmica i el món de
les arts escèniques.

CONTACTE :

Hèctor Boada Ferrer 646102916

Amb la col·laboració de :

Puntmoc & Daniel J. Meyer

www.puntmoc.com / info@puntmoc.com / [f](#) [@](#) [t](#) [v](#) / puntmoc